

Bridging knowledges for science with impact in the Amazon

Nordic-Brazilian dialogue toward and beyond COP30

Manaus, 22-24 October

Pohjoismaisbrasilialainen tutkimusyhteisö kokoontui Manausissa COP30-ennakkotapahtumaan

COP30-ennakkotapahtuma toi yhteen tutkijoita ja tutkimusrahoittajia pohjoismaista ja Brasiliasta edistämään vaikuttavampaa, vastuullisempaa ja osallistavampaa tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä Amazonilla. Keskusteluissa korostettiin tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä alkuperäiskansojen ja niihin kuuluvien tutkijoiden tiedon ja osaamisen arvostamista ja merkitystä tutkimustyössä. Osallistajat kiittivät tuottoisia keskusteluja sekä mahdollisuutta luoda uusia kontakteja ja tutkimusyhteistyöideoita.

Manausissa, Amazonasin osavaltiossa, järjestettiin 22.-24. lokakuuta 2025 pohjoismaisbrasilialainen tapahtuma *Bridging knowledges for science with impact in the Amazon – Nordic-Brazilian dialogue towards and beyond COP-30*. Suomen São Paulon konsulaatin/TFK-LAK-verkoston johtaman aloitteen kumppaneina ovat Norjan ja Ruotsin suurlähetystöt ja paikalliset tutkimus- ja innovaatio toimistot sekä Brasiliasta kansallinen Amazonia+10-tutkimusrahoitusohjelma, São Paulon osavaltion tutkimus- ja innovaatio rahoittaja FAPESP ja Amazonasin osavaltion tutkimus- ja innovaatio rahoittaja FAPEAM. Aloitetta rahoittaa Pohjoismaisen ministerineuvoston NEP-ohjelma (*Nordic Embassy Cooperation programme*).

Tapahtuma kokosi yhteen yli 80 kutsuttua osallistujaa, sisältäen tutkimusrahoittajien edustajia sekä yli 20 tutkijaa Suomesta, Ruotsista ja Norjasta ja yli 40 tutkijaa brasilialaisista yliopistoista ja tutkimuslaitoksista, mukaan lukien alkuperäiskansoihin kuuluvia tutkijoita. Tapahtumaan osallistui kahdeksan suomalaisiin yliopistoihin affilioitunutta tutkijaa: *Markus Kröger, Pirjo Virtanen, Hanna Guttorm* ja *Francisco Apuriña* Helsingin yliopistosta, *Vitor Ferreira Gomes, Marianna Birmoser Ferreira-*

Aulu ja Johan Slätis Turun yliopistosta sekä *Gabriela Zuquim* Tieteen tietotekniikan keskukselta/Turun yliopistosta.

Tapahtuman ja siihen liittyvän laajemman aloitteen päätavoitteena on vahvistaa vaikuttavampaa, vastuullisempaa ja osallistavampaa tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä Amazonilla. Tapahtumassa pyrittiin luomaan yhteisiä strategioita ja keinoja tutkimustulosten yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämiseksi ilmastotieteen, biodiversiteetin ja kestävä kehityksen aloilla. Keskiössä oli erityisesti paikallisen, perinteisen ja alkuperäiskansojen tiedon arvostaminen ja integroiminen transdisiplinaariseen tutkimukseen ja innovaatioihin. Aloitteella pyritään vahvistamaan pohjoismaisbrasilialaista vuoropuhelua koskien tutkimusyhteistyötä ja -rahoitusta sekä luomaan yhteisiä toimintamalleja yhteistyön edistämiseksi.

Tapahtumaan osallistui yli 60 tutkijaa pohjoismaista ja Brasiliasta. Kuva: Iuri Lima

Alkuperäiskansojen tieto keynote-puheenvuorojen keskiössä

Pohjoismaiset ja brasilialaiset tapahtuman järjestäjät toivottivat osallistujat tervetulleeksi tapahtuman avajaistilaisuudessa Amazonasin osavaltion parlamentissa. Tapahtuman keynote-puheenvuorot pitivät tohtori *João Paulo Lima Barreto*, *Centro de Medicina Indígena Bahserikowi*:sta ja Amazonasin liittovaltion yliopistosta (UFAM) sekä tohtori *Hanna Guttorm* Helsingin yliopistosta.

Lima Barreton puheenvuoro käsitteli Amazonin alueella tehtävään tutkimukseen liittyviä haasteita ja kuinka alkuperäiskansojen omaa asiantuntemusta ei usein huomioida tutkimusmaailmassa riittävästi. Hän nosti esiin kriittisiä näkökumia liittyen kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön, paikallisten äänen kuulemiseen ja alueen kolonialistiseen menneisyyteen. Hän korosti myös tarvetta tunnistaa ja tunnustaa tieteellisen tiedon ja alkuperäiskansojen tiedon ja näiden lähestymistapojen väliset eroavaisuudet. *Lima Barreto* totesi myös, että alkuperäiskansat ovat kyllä avoimia yhteistyöhön tieteen kanssa, mikäli myös tutkijat ovat avoimia vastavuoroiseen yhteistyöhön alkuperäiskansojen kanssa.

Guttorm puolestaan puhui saamelaisuudesta sekä tutkimusyhteisöjen ja kestävyyskeskustelujen alkuperäiskansallistamisesta. Hän korosti tarinankerrontaa ja hidasta kuuntelua tutkimuksen metodeina sekä yhteistyötä taiteiden ja tieteen välillä, vastavuoroisuutta ja tiedon kiertokulkua.

João Paulo Lima Barreto korosti keynote-puheenvuorossaan alkuperäiskansojen avoimuutta tieteelliseen yhteistyöhön.
Kuva: Ayrton Lopes / FAPEAM

Kohtaamisia, keskusteluja ja hyvien käytänteiden jakamista

Tapahtumassa tutkijat jakautuivat pienryhmiin verkostoitumaan ja keskustelemaan tutkimuksesta ja innovaatiosta, joilla pyritään suojelemaan luonnon monimuotoisuutta, hillitään ilmastonmuutosta, ja edistetään hyvinvointia ja taloudellista kehitystä Amazonin alueella. Ryhmissä esiteltiin myös tutkimus- ja innovaatiotapauksia ja hyviä käytäntöjä tutkimustulosten viemiseksi politiikkaan tai käytäntöön. Yhdessä pohdittiin tavoitteita ja luotiin välineitä vastuullisemman, kunnioittavamman ja inklusiivisemman tutkimusyhteistyön sekä tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistämiseksi.

Ryhmäkeskustelujen anti purettiin yhteisissä paneelikeskusteluissa.

Lisäksi Suomen, Ruotsin, Norjan ja Brasilian tutkimusrahoittajien edustajat kokoontuivat esittelemään relevantteja toimintojaan ja kartoittamaan mahdollisia yhteisiä intressejä. Tutkimusrahoittajien paneelissa puolestaan esiteltiin yhteiskunnallisesti vaikuttavan tutkimusrahoituksen hyviä käytänteitä. Pohjoismaisia tutkimusrahoittajia paneelissa edusti Suomen Akatemian pääsihteeri Maiju Gyran. Brasilialaisista tutkimusrahoittajista paneeliin osallistuivat FAPEAM, Amazonia+10 sekä kansalliset tutkimus- ja innovaatorahoittajat CNPq ja Finep, minkä lisäksi myös EU-delegaatio.

Tapahtuman viimeisenä päivänä järjestettiin tekninen vierailu kansallisessa *National Institute of Amazonian Research*-tutkimuslaitoksessa (INPA). INPA on globaali referenssi erityisesti trooppisen biologian alalla ja keskeinen instituutio Amazonin tieteelle ja tiedonvälitykselle. Instituutin toimintaa esitteli sen johtaja Henrique dos Santos Pereira, minkä jälkeen osallistujat pääsivät tutustumaan INPA:n tiedemetsään (*Bosque da Ciência*). INPA:n edustajat kertoivat tekemästään tutkimustyöstä Amazonin alueella sekä Amazonin luonnosta ja eläimistä, kuten tiedemetsässä havainnoiduista apinoista, saukoista,

manaateista, kilpikonnista ja alligaattoreista. Tapahtuma päättyi tutkijavetosiin pienryhmäkeskusteluihin, joissa edistettiin osallistujien yhteisiä politiikkasuosituksia ja tutkimusyhteistyösuunnitelmia.

INPA:n tiedemetsässä hoidetaan luonnossa orvoksi jääneitä manaatinpoikasia, jotka vaativat ympärivuorokautista ruokintaa. Kuva: Johanna Kivimäki

Yhteisiä tavoitteita ja keinoja vastuullisemman tutkimusyhteistyön edistämiseksi

Järjestäjät saivat osallistujilta kiitosta mielenkiintoisista ja tuottoisista keskusteluista ja mahdollisuudesta luoda uusia kontakteja ja yhteistyöideoita. Osallistujien antaman palautteen mukaan oli tärkeää, että tapahtumassa alkuperäiskansoihin kuuluvat, muut brasilialaiset ja pohjoismaalaiset tutkijat pääsivät tapaamaan toisiaan, luomaan suhteita ja keskustelemaan vastuullisen yhteistyön ehdoista. Tällainen vuoropuhelu on lisääntynyt viime aikoina. Alkuperäiskansat ovat entistä järjestäytyneempiä ja heidän osaamisensa pääsee aiempaa paremmin näkyville myös tieteessä.

Tutkijoiden mukaan tapahtuma onnistui tieteellisen ja alkuperäiskansojen tiedon yhteen tuomisessa, mikä voi edistää eri teknologioiden ja alkuperäiskansojen osaamisen hyödyntämistä. Alkuperäisväestön kriittiset näkökulmat tutkimukseen on tärkeää tuoda esille. Aiemmin tutkijat ovat liian usein tulleet alkuperäisväestön territorion ja yhteisön ulkopuolelta, paikallisyhteisöä ei ole huomioitu ja heidän omaa asiantuntemustaan on väheksytty. Osallistajat puhuivat tutkimuksen eettisyydestä ja merkityksestä sekä paikallisyhteisöjen protokollista ja järjestäytymisen tavoista. Tutkimuksen perspektiiviä ja toimintatapoja tulisi muuttaa niin, että tutkimus hyödyttää paikallisväestöjä. Tapahtumassa onnistuttiin lisäämään tietoisuutta ei-kirjoitetun tiedon tärkeydestä, joka siirtyy eteenpäin puheissa, käytännöissä ja paikoissa.

Pienryhmässä professori Pirjo Virtanen esittelee saamelaisia koskevan tutkimuksen eettisiä ohjeita. Kuva: Johanna Kivimäki

Osallistuneet tutkijat raportoivat merkityksellisistä keskinäisen oppimisen hetkistä. Tapahtuman koettiin myös vieneen aiempia keskusteluja vihdoin eteenpäin, kun pienryhmistä nostettiin esiin hyvin käytännöllisiä ja konkreettisia ehdotuksia Amazonin tutkimusyhteistyön vaikuttavuuden, vastuullisuuden ja osallistavuuden edistämiseksi. Yhtenä esimerkkinä nostettiin esiin tarve siemenrahoitukselle tai *pre-proposal*-rahoitukselle, joka sallisi kumppanuuden, ja erityisesti alkuperäisväestöjen kanssa toimittaessa luottamuksen rakentamisen sekä aidosti vastavuoroisen hankesuunnittelun ennen varsinaisen tutkimushanke-ehdotuksen toimittamista.

Terveisiä Manausista COP30-ilmastokonferenssiin

Myös tapahtuman osoittama pohjoismaiden kiinnostus Amazonin aluetta kohtaan koettiin merkitykselliseksi. Nähtiin, että pohjoismaat voivat vaikuttaa politiikassa muiden EU-maiden kantaan ja siihen, että Amazonin alue suojeltaisiin. Tutkijat toivoivat, että Manausin tapahtumasta välitettäisiin tulevaan COP30-ilmastokokoukseen ja laajemminkin päättäjille viesti, että käynnissä olevan luontokatastrofin estäminen ei vaadi paljoo ja Amazonin sademetsä tulee suojella. Taloudellisestikin yhteiskunta hyötyy enemmän olemassa olevasta kuin tuhotusta metsästä. He myös painottivat, että alkuperäiskansojen tutkimustietoa ja omia teknologioita pitäisi nostaa esille COP30:ssa. Päätöksenteon tueksi on jo olemassa valtavasti tietoa, mutta poliitikkojen pitäisi tuntea paremmin alkuperäiskansoihin kuuluvien tutkijoiden työtä.

Tapahtuman tuloksia tullaan esittelemään COP30-ilmastokokouksessa Belémmissä Brasiliassa marraskuussa 2025 Suomen ja Pohjoismaiden paviljongeissa, ja vuonna 2026 järjestetään webinaarisarja tapahtuman keskustelujen ja kumppanuuksien seurannan mahdollistamiseksi. Tietoa tullaan jakamaan myös tutkijoiden tulevista politiikkasuosituksista.

COP30-ennakkotapahtumaan osallistui 8 suomalaisiin yliopistoihin affilioitunutta tutkijaa sekä Suomen Akatemian edustaja. Kuva: Emmi Hiltunen

P.S. Sokerina pohjalla mainittakoon vielä iloinen rahoitusuutinen Suomesta, joka julkaistiin viikko tapahtuman jälkeen: Lapin yliopiston vetämä Huippututkimusyksikkö ”Kohti moniolevaista oikeudenmukaisuutta. Ihmisyys ja ihmisen vastuu alkuperäiskansojen yhteiskunnissa” sai Suomen Akatemian rahoituksen. Huippuyksikössä on mukana myös tapahtumaamme osallistuneita tutkijoita Helsingin yliopistosta. Onnittelut rahoituksesta!

Kirjoittajat: Emmi Hiltunen, EDUFI-TFK-harjoittelija ja Johanna Kivimäki TFK-erityisasiantuntija, Suomen Konsulaatti São Paulossa

Lisätietoja:

Tapahtuman nettisivut: https://finlandabroad.fi/web/bra/ajankohtaista/-/asset_publisher/TV8iYvdcF3tq/content/bridging-knowledges-for-science-with-impact-in-the-amazon-nordic-brazilian-dialogue-towards-and-beyond-cop-30/384951

Suomen Akatemia (29.10.2025.) *Suomen Akatemia valitsi 11 uutta tutkimuksen huippuyksikköä:*
<https://www.aka.fi/tietoa-suomen-akatemiasta/ajankohtaista/tiedotteet-ja-uutiset/2025/suomen-akatemia-valitsi-11-uutta-tutkimuksen-huippuyksikko/>

INPA:n tutkijat esittelivät tiedemetsää vierailijoille. Kuva: Emmi Hiltunen